

Kommentar. Hvad jøderne i Sverige udsættes for, ville man ikke tolerere for nogen anden befolkningsgruppe i landet, skriver den svenske forfatter Elisabeth Åsbrink.

Mellem Umeå og Malmö

AF ELISABETH ÅSBRINK

DEN 9. december sidste år proklamerede præsident Trump, at USAs ambassade i Israel skulle placeres i Jerusalem. Mere skal der ikke til i Sverige – få timer senere stiplede omkring 200 personer sammen på Möllevångstorget i det centrale Malmö, hvor de taktfast råbte, at jøderne skal skydes. Dagen efter kastedes brandbomber mod en synagoge i Göteborg, mens en ungdomsfest foregik inde i menighedshuset. Ingen kom noget til.

Begge disse hændelser fik stor opmærksomhed i de svenske medier, men for jøderne kom begivenhederne måske mindre som et chok end for resten af samfundet. Den slags finder sted. Det er sket før. Det kan ske igen. Truslerne stiger og aftager i intensitet, men man kan aldrig se bort fra dem.

Lige nu er alt stille på overfladen. Men overordnet findes der tre strømninger, som retter sig mod de svenske jøder, hvoraf to udgør deciderede trusler.

I den nordlige del af landet, i Umeå, findes for eksempel regelrette nazister, som gennem længere tid har generet og øvet

hærværk mod en ganske lille jødisk forening. For to uger siden meddelte foreningen, at den indstiller sin virksomhed – de orker ikke længere.

Situationen i Umeå er beviset på, at svenske nazister faktisk lever op til, hvad de går og prædiker: Et traditionelt jødehad omsættes i handling, had og trusler – i direkte og ufiltreret forlængelse af Hitlertyrsklands ideologi. De er ikke mange i antal, men de udgør en uproportionelt stor trussel mod mange mennesker.

I Malmö ser jødehadet anderledes ud. Der er det frem for alt mennesker med baggrund i Mellemøsten, som angriber menigheden og enkeltpersoner. Slagordet fra demonstrationen den 9. december – »Vi vil ha' vor frihed tilbage, og vi ska' skyde jøderne« – blev råbt og sunget på arabisk.

Selv om et overvældende flertal af befolkningen i Sverige aldrig åbent ville erkende fordomme mod jøder eller anse jødehad for acceptabelt, fornemmer jeg, at der faktisk findes en vis forståelse for Malmö-jødehadet, mens der ikke findes nogen forståelse for nazist-jødehadet. Det skyldes den tredje strømning.

Den udbredte kritik af staten Israel slår i alt for mange tilfælde – især blandt folk, som kalder sig venstreorienterede – ud i antisemitisme. Og der findes mange apologeter for

denne Mellemøst-variant: Med tanke på Israels besættelse af Vestbredden og på bosættelsespolitikken er det »forståeligt«, at man hader Israel, og det er naturligvis beklageligt, at jødiske enkeltpersoner rammes, men som sagt »forståeligt« ...

Jeg kender personligt højtuddannede journalister, som kan finde på at tale om »den jødiske lobby«, der siges at påvirke mediernes rapportering til Israels fordel.

For deres eget vedkommende praktiserer jøderne den oldgamle overlevelsesstrategi med at »ligge lavt«. Man gør ikke væsen af sig, og mange skjuler symboler for deres jødiskhed. De er urolige, og de bliver deprimerede af at gå og føle sig utrygge, men forholder sig generelt tavst.

I Malmö organiseres fra tid til anden kippah-vandringer – fine, vigtige manifestationer. Der er også spæde forsøg på at bygge bro mellem visse muslimske menigheder og de jødiske. Og enkeltpersoner mødes og gør, hvad de kan for at bekæmpe hadet. De har nok at se til.

De seneste måneder har jeg truffet mange lærere, når jeg har været ude at holde foredrag. De har et kolossalt stort behov for støtte og hjælp til at håndtere såvel nazistiske som islamistiske ideer blandt eleverne, inklusive de indbyggede konspirationsteorier om, hvordan jøderne styrer hele verden. Lærerne er dybt bekymrede.

For mit eget vedkommende er jeg ikke bange, men eftersom

jeg indimellem skriver om disse spørgsmål og deltager i den offentlige samtale, er jeg på vagt. Jeg har for eksempel to udgange i min ejendom, og det gør mig trygtere.

FRA tid til anden modtager jeg hade-mail eller modbydelige meddelelser på Facebook. Jeg kender en digter (enlig mor til to), som indimellem skriver i svenske dagblade om jødisk kultur og litteratur. For nogle måneder siden blev der malet hagekors på hendes dør i opgangen. Hendes nabo skrubbede det væk, inden børnene kom hjem fra skole.

Alle synagoger og jødiske forsamlingshuse og skoler må nu træffe stærke og gennemtænkte sikkerhedsforanstaltninger: panserdøre, sluser, modelokaler uden vinduer, sikkerhedsvagter og id-kontrol af alle besøgende.

Sidst jeg var i Göteborg for at holde tale i en af byens synagoger, gav politiet ordre om, at vi ikke måtte stå uden for porten og tale sammen efter arrangementet. Vi skulle sprede os, så vi ikke udgjorde målskiver.

Det er en situation, som man aldrig skulle tolerere for nogen anden befolkningsgruppe i landet. Men alle synes at acceptere, at dette er jødernes lod. Det gør mig rasende.

Elisabeth Åsbrink er svensk forfatter. Hendes seneste bog på dansk er »1947 – Her begynder nu«. People's Press 2017.

Disruption. Ny teknologi sætter strøm til gammel reformpædagogik, så gruppearbejde, håndgerning og emneuger genopstår i nye udgaver. Opskriften er amerikansk, og forrest går den konservative borgmester Michael Ziegler og Høje-Taastrup Kommune, som vil bruge 420 millioner kroner på at bygge »Fremtidens skole« i tæt samarbejde med det private erhvervsliv.

Ellevnen opdateres

AF MARKUS BERNSEN

Hvor stort er det? Michael Ziegler tager en dyb indånding, før han svarer:

»Det er kæmpestort. Altså, vi har lavet mange gode ting, men det her er omfattende. Fundamentalt vil jeg sige. Det er en fundamental forandring af hele tilgangen til det at drive skole.«

Selv herude på den rummelige københavnske vestegn fylder den konservative borgmesters plan godt i landskabet. Han vil bygge en ny slags skole, både fysisk og mentalt, og ikke bare til Høje-Taastrup Kommune, men til hele landet.

Med planen går Ziegler – der i offentligheden er bedst kendt som chefforhandler for Kommunernes Landsforening ved overenskomstforhandlingerne – forrest i en bevægelse, der har samlet kræfter i nogle år. Den kaldes *21st Century Skills* (Det 21. århundredes kompetencer) og køres i stilling som skolernes forsvar mod de omvæltninger, hele samfundet bliver ramt af i øjeblikket: Den hastige teknologiske udvikling, et arbejdsmarked i forandring, stigende international konkurrence om de bedste jobs. Med et ord, der efterhånden er blevet så slidt, at man er nødt til at sætte udbråkstegn efter: *Disruption!* Nu af folkeskolen.

»Hvordan gør vi børnene klar til jobs, der ikke findes endnu, og et samfund, hvor den eneste konstant er forandring?« spørger Ziegler, da Weekendavisen møder ham på inQvation, et såkaldt tech hub for digitale iværksættere i Høje-Taastrups industrivarter.

»Selvfølgelig skal vi stadig have klassiske faglige kompetencer i fremtidens samfund, men vi skal også have de her *21st Century Skills*. Udviklingen gør, at uddannelsessystemerne i hele den vestlige verden står på en brændende platform. De kan ikke bare køre videre, som de plejer. Der er brug for en anden skole.«

Kompetencerne udspringer fra amerikanske virksomheder, der i 1980'erne ville definere de kvaliteter, de ville lede efter hos fremtidens medarbejdere. Dell, Cisco og Intel satte ord på, og OECD og USAs undervisningsministerium udbredte dem til resten af verden. Kompetencerne er siden blevet justeret, men tæller stadig evner til kommunikation, kreativitet, kritisk tænkning og samarbejde. I de fleste udgaver, også herhjemme, er forstand på computere og digital teknologi blevet føjet til.

I USA og Storbritannien findes der skoler, som er bygget efter principperne, og Høje-Taastrup bliver den første danske kommune, der indretter hele sit skolevæsen efter dem. I 2021 skal to af kommunens skoler afløses af et såkaldt Læringshus i det nybyggede område Nærheden, som skal have plads til 1400 elever og være indrettet som et højt teknologisk værksted, med 3D-printere, filmstudie og virtual reality-udstyr. Undervisningen vil ske på tværs af fagene, gennem »autentiske innovative læringsforløb«, hvor børnene løser problemer fra den virkelige verden i samarbejde med lokale virksomheder og foreninger.

»Når viden og information er tilgængelig lynhurtigt, er det at besidde viden ikke i sig selv en vej til succes«, står der i kommunens præsentation af Læringshuset Nærheden. »Iværgående kompetencer som kreativitet, forandringsparathed, kommunikation og samarbejde forventes at blive afgørende og teknologiske færdigheder helt nødvendige i vores børn og unges fremtidige liv og arbejde.«

Omstillingen er allerede i fuld gang, forklarer Michael Ziegler: Kommunens ni skoler skal samme vej. Andre kommuner er i gang med noget lignende, og forhåbentlig breder det sig.

»Vi vil gerne præge uddannelsesdebatten i resten af landet, for det her handler jo også om, hvordan vi som nation rustet os til fremtiden. Det er jo hele Danmarks skolevæsen, der helst skal være præget af den her tænkning.«

Også børnehaver og vuggestuer, for den sags skyld: »Hele 0-18-års området skal være præget af den her dagsorden. Det starter jo, fra børnene er helt små, og man kan sagtens arbejde efter nogle af de her principper i daginstitutionerne.«

Begreb teknologien

Hvordan det skal foregå, kunne man få en forsmag på i sidste måned, hvor Taastrup Idrætscenter dannede ramme om en konference for kommunens pædagoger. Overskriften var »Sammen skaber vi fremtidens børneliv«, og programmet lignede det, som kommunens lærere fik i hånden til et lignende

»Hold kæft, det bliver fedt at gå i skole i fremtiden,« siger borgmester i Høje Taastrup Kommune, Michael Ziegler. FOTO: SCANPIX

arrangement sidste år. Blandt andet bød det på en dokumentarfilm om skolen High Tech High i San Diego, Californien, som følger principperne om Det 21. århundredes kompetencer og er blevet en slags rollemodel for Høje-Taastrups skoler.

Der er også workshops rundt om i centrets røde murstensbygninger. Med LEGO, der sammen med Apple, Microsoft og en række andre virksomheder sidder i den kommende skoles rådgivende bestyrelse. »LEGO Educations læringsfilosofi«, står der i programmet, »fremmer kompetencer som entreprenørskab og innovation.«

De to ord går igen i andre workshops. »Innovation og entreprenørskab i skolen og SFO«, hedder en anden. »Kom og prøv selv, hvor enkelt og struktureret det kan gøres.«

På første sal er virksomheden KUBO ved at lære pædagoger at kode. KUBO laver robotbiler med nuttede øjne, så børn fra fire år og opefter kan lære principperne i computerprogrammering.

»Vi lever i en verden drevet af teknologi,« siger KUBOs mand til de 17 pædagoger i rummet. »Det kræver indsigt og teknologiforståelse af os alle sammen, især af børnene. Ellers bliver vi styret af teknologien. I fremtiden kommer de her børn til at skulle arbejde med det, udvikle det og leve af det.«

Han taler om behovet for at kunne »begribe teknologien,« en anden formulering, man møder flere steder på konferencen – og ikke kun fra de virksomheder, der sælger udstyret. Rationalet er, at hvis vi vil have vores børn til at kontrollere teknologien og ikke omvendt, er de nødt til at have den i hånden og forstå, hvordan den fungerer.

»Jo tidligere børn lærer om teknologi, jo tidligere kan de også lære at være kritiske over for den,« siger Nikolaj Bihrmann på en anden workshop. Han er konsulent i Furesø Kommune, hvor fem børnehaver og vuggestuer har lavet et såkaldt *makerspace*, altså et værksted med 3D-printere og robotter. Bihrmann er også med i et nyt netværk af kommunalt ansatte, som udveksler erfaringer med at bruge teknologi sammen med børn ned til vuggestuealderen. Indtil videre består netværket mest af embedsmænd eller folk med teknisk baggrund, siger han. Der er ikke mange pædagoger.

I et andet lokale er en lærerinde med på en videoforbindelse fra High Tech High i San Diego. Hun viser fotos og fortæller om de mange projekter, hendes elever har lavet. Vi ser dem bygge papmachéfigurer af hajer og blæksprutter og klippe masker af stof, som de bruger til at klæde sig ud som hadryr med.

Så er de ude i den sydcaliforniske natur, under palmerne, hvor de fanger farvestrålende biller og leger på sandstrande, der synes at strække sig ud i evigheden. Der er stille i Taastrup Idrætscenter, mens billederne kører over skærmen. I det

kommunale mødelokale med de grå tæpper og afskallede træskabe ligner den en portal til en anden verden.

Mest for stærke elever

Det er ikke kun Vestegnen, der ser lyset. Ny teknologi sætter strøm til gammel reformpædagogik, så projekter, gruppearbejde, håndgerning, skolepraktik og emneuger genopstår i nye og lønsomme udgaver.

I de seneste år har stat og kommuner investeret massivt i teknologi, som skal gøre undervisningen sjov og vedkommende, så kompetencerne kan leges ind: 500 millioner statslige kroner i tilskud til indkøb af såkaldt digitale læringsplatforme. Hefteige summer til skole-iPads og bærbare computere i kommunerne. Undervisning i entreprenørskab og computerprogrammering.

Tidligere i år lancerede Undervisningsministeriet en handlingsplan for teknologi i folkeskolen, og efter en forsøgsperiode vil et fag i Teknologiforståelse måske blive obligatorisk fra 1. til 9. klasse. Gladsaxe Kommune arbejder efter Det 21. århundredes kompetencer – »som fremtidens borger skal have for at kunne klare sig godt og bidrage positivt til samfundsudviklingen«, som det hedder på kommunens hjemmeside. Silkeborg, Vejle og Kolding samarbejder om FabLab@SCHOOLdk, hvor »undervisere kan finde forskningsbaseret inspiration til at arbejde med digital fabrikation, designtænkning og *21st Century Skills*«.

I Carlsbergbyen midt i København håber Lasse Remmer på mere plads. Han er en del af Future Classroom Lab, som arbejder med »kompetenceudvikling af skoler«, fortæller lærerne, hvordan de kan bruge ny teknologi og Det 21. århundredes kompetencer. Omkring 500 skoleledere og 2000 lærere har været igennem lokalerne, der er udstyret med 3D-printere, robotter, masser af farvet karton, tuscher, modelervoks og et hjørne dedikeret til computerspillet Minecraft. Alt udstyret er doneret af udbydere.

»Lærerne er nødt til at tage teknologien alvorligt, og de er nødt til at tage den ind i skolen,« siger Lasse Remmer, mens han viser rundt. »Skolen er nødt til at være i udvikling, den er nødt til at udforske de nye muligheder. Når Google kan oversætte 125 sprog sådan her« – han knipser med fingrene – »hvad er undervisning i fremmedsprog så egentlig?«

I lærerkredse diskuteres man det. Nogle frygter, at skoler bytter stærke pædagogiske traditioner for nogle færdigheder, der er bestilt af erhvervslivet. Inklusion. Dannelsse. Kan computerprogrammering virkelig redde de svage elever? Eller lære børn at blive demokratiske borgere?

»Tit viser det sig, at den slags fungerer godt for de dygtigste elever, men knap så godt for de svageste,« siger Ulf Dalvad

Berthelsen, der forsker i digital undervisning på DPU Aarhus Universitet. »Det, der er ment som noget inkluderende, ender med at være ekskluderende. Når man for eksempel stopper en masse IT ind i et undervisningsmiljø, kræver det ikke kun, at eleverne kan finde ud af teknikken, men også at de kan arbejde selvstændigt og er i stand til at koncentrere sig i længere tid ad gangen.«

Andre har peget på usikkerheden ved at flytte fokus fra dannelse til kompetencer. Kompetencer er konkrete. Det kan erhvervslivet godt lide, men hvad nu hvis man vælger de forkerte?

»Det er ikke en god idé at indrette vores skoler efter, hvad man tror, børn får brug for om 20 eller 30 år,« siger Niels Jakob Pasgaard, der er lektor ved pædagoguddannelsen i Viborg.

»I sidste ende er Det 21. århundredes kompetencer funderet i en slags fremtidsfrygt: hvis du ikke har kompetencerne, kommer du ikke til at klare dig.«

Kodning for alle

I Høje-Taastrup er Michael Ziegler ikke i tvivl. Borgmesteren er uddannet ingeniør og har en smule erfaring med computerprogrammering, forklarer han.

»Det er jo ikke alle, der skal være programmører i fremtiden, men rigtig mange steder kommer der til at være aspekter af, at man skal få maskiner til at gøre noget bestemt. Og så handler det jo også om at forstå, hvad man har med at gøre. Det er kode er dybest set et sprog, og det er et sprog, som man skal kunne i fremtiden på et eller andet niveau for at kunne begå sig.«

– Skal alle børn i fremtiden kunne kode for at begå sig?

»Jeg tror, at alle skal kunne forstå, hvad der ligger bag. Vi skal ikke alle sammen sidde og kode i Pascal eller Java, eller hvad de forskellige sprog hedder, men det kommer til at gribe om sig i alle mulige sammenhænge, at man skal kunne få maskiner eller computere til at gøre et eller andet. I alle mulige jobfunktioner.«

– Computerprogrammering, entreprenørskab og innovation – mange af de her ord er hentet fra det private erhvervsliv. Kommer I ikke til at fokusere for meget på, hvad arbejdsmarkedet efterspørger?

»Det mener jeg ikke. Det kan godt være, at hvis man var kommet med det her for 25 år siden, var man nok stødt på betydelig modstand. Dengang havde reaktionen været, at folkeskolen var for fin til at bekymre sig om, hvad der var brug for på arbejdsmarkedet bagefter. Det er i virkeligheden et helt bizart synspunkt, synes jeg. Og nej, jeg synes ikke, at det er i modstrid med dannelse, når vi prøver at rette vores undervisning mod det samfund, som børnene skal ud i, når vi prøver at gøre den nærværende og give børn de tekniske kompetencer og den tekniske forståelse, som de får brug for.«

Det er ikke et eksperiment, der er ved at udføre på Vestegnen. Erfaringerne fra udlandet er overbevisende, siger borgmesteren.

»Jeg opfatter det som en vej, vi ved er den rigtige. Der er jo ikke noget, der tyder på, at udviklingen vil bremse op, så vi får den statiske verden, vi har haft før. Sådant udviklingen er lige nu, så ville det saftusese være et eksperiment i særklasse, hvis vi bare kørte videre med det system, vi kender. Det ville være et eksperiment.«

Kommunens skolechef Flemming Ellingsen har fulgt med i interviewet og fortæller om en app, der blev udviklet af en skoleklasse, og som en virksomhed nu vil videreudvikle til det globale marked.

»Virksomheden spurgte, om de kunne få lokaler på skolen,« siger Flemming Ellingsen. »Jeg tror, at voksne har overset, at børnenes hjerner også kunne bruges til noget, at de er en kæmpe ressource. For hvis vi kun reproducerer den viden, vi har i dag, kan jeg blive bange for, hvilket samfund vi får, med klimaproblematikker og alt muligt. Men hvis vi begynder at lytte lidt til børnene, tror jeg faktisk, at vi kan reddes. Det er jo også et perspektiv på det her, og de store virksomheder kan se det.«

Michael Ziegler nikker.

»Vi er kun lige i den spæde start, og så har vi allerede sådan et eksempel,« siger han. »Hvad kan det her ikke blive til? Og prøv lige at tænke på, hvad der sker med elever, når de oplever, at deres idé bliver grebet og udviklet på den måde. Du kan ikke få bedre motivation. Hold kæft, det bliver fedt at gå i skole i fremtiden.«